מפרוגרס לברבריזם

בן יעקב סבו

בין סמטאות בית חנון למסדרונות יד ושם, מתוך תעמולה סוביירית ומחנות קוריאנים, בעזרת מגאפונים ושרפת ספרים, מתבהרת תמונה חובקת

זכיתי ללחום כקצין צעיר במערכה של 'צוק איתן'. כל לוחם עובר אימונים רבים המיועדים להקנות לו הרגלי לחימה שיהיו לו כטבע שני, וזה אכן עובד. עם זאת, למרות ההרגל המקצועי חשתי לכל אורך הלחימה תחושה שונה מאוד ממה שהייתי רגיל אליה בימים כתיקונם. העניין שהתברר לי לאט לאט היה שבמשך כחודש חייתי כחיים טרף – רודף אוביי להשיגם ואחראי לשמור על חיי פקודיי. חוויתי מסע עמוק, שכל כולו מצוי מחוץ לחוקי המציאות המוכרת. תרתי אחד בן אנוש כדי לקלוע לו כדור בין העיניים.

ייחוד מדרגת האדם מבוטא בכינוי 'הַמְדַבֵּר'. בני אדם יודעים לדבר. לעומת זאת, בעולם החיה יש טורף ונטרף. זאת הסיבה, כנראה, שאותיות המילה 'אילמות' זהות לאלו של 'אלימות'. אפילו למכות בשכונה יש חוקים לא כתובים מסוימים. יש שפה. אם באמצע קרב אגרופים אלים על הכבוד מישהו גם יוציא אגרופן, זה טורף את הקלפים מחדש. זו מערכת חוקים אחרת, וככל הנראה מוציא האגרופן יקבל מנת בוז מהחברים ולא כבוד. ואולם בין הלוחם לבין חמאסניק שבסמטות בית חנון אין שום חוקים.

אפשר להתפרק מדבר כזה. איך אפשר לשאת את היציאה היסודית הזאת מהחוקים, להיות טיגרס לחודש ואז לחזור לענוב עניבה מכובדת? לא תמיד אנחנו שמים לב לעומק האמון שלנו באנושיות שבנו. עומק האמון שלנו בשפה המשותפת. עומק האמון שלנו באהבה. 'אהבה' איננה חפץ דומם. אם נדמיין שיום אחד כולנו נפסיק להאמין באהבה, היא לא תתקיים עוד. לא שהיא תתקיים אך לא נדע, אלא שהיא פשוט לא תתקיים. המפגש עם ישות האהבה בחיינו תלוי בכך שילדיי ואני מאמינים בה באמונת חיים. אם אני אאמין שהמציאות מתחתיה היא של טורף־נטרף, והאהבה היא רק הטיח שמכסה כאילו מעל, אז היא לא קיימת. הספר הכי מזעזע שאני לא ממליץ לכם לקרוא הוא 'מחנה שליטה' צפון קוריאני וברח. הוא נולד להיות חיית עבודה. האומלל לא ידע שהוא במדינה בשם צפון קוריאה, שכדור הארץ עגול, ואפילו לא הכיר את המילה 'אהבה'. על אימו ואחיו הוא הלשין ולא העלה על דעתו שיש בכך פגם, עד שניסו להסביר לו זאת כשהגיע למערב. האדם הזה חיה אלא אם הוא מאמין שהוא אדם. הוא טורף אלא אם הוא מאמין שהוא אוהב. ואיך יאמין? כי סיפרו לו. ההבדל בין אדם לחיה זה שלאדם יש סיפור. הורים כבר אלפי שנים מספרים לילדיהם, לא רק בדיבורים אלא גם בהוויית חיים, שהם אנושיים. שהם מכובדים בעיניהם. שיש אהבה. שיש קודש. האדם הוא סיפור חיין.

לפעמים, כמו במלחמה, הסיפור עלול להתפרק, ואיתו האדם. ראיתי חברים שמפתחים טראומות עומק. כיום צה"ל מאמן אותנו במודל יהלו"ם שכל תכליתו – השבת האדם לסיפור שלו בחמישה שלבים (קשר־נאמנות־אמת־אחריות־מעשים). אחרים לעומתם מחפשים סיפור מקיף יותר, 'סיפור־על' חדש שיכלול גם את התופעות החדשות שהם פגשו. "אולי כל המלחמה נובעת ממושתחתים תאבי בצע של הון־שלטון, ואני והחמאסניק קורבנות של מלחמה שלא רצינו בה? לכן נאדגן ערבי זיכרון פלסטיני־ישראלי". גם חברים כאלו ראיתי. העניין הוא שהסיפור חייב להיות עקבי ומותאם לאונפ חיין של האדם באמת. אם אדם מדבר על 'הכיבוש משחית' אבל למשל לא יעלה בדעתו להחזיר את קיבוץ מגידו או את שייח' מוניס / תל אביב, אז משהו לא מסתדר.

לי סיפור־העל היה ברור. בדיוק תהליכי תשובה. אנחנו לא נלחמים בשם עוד מדינה בת שבעים, מחפשים מקלט בטוח. זה כבר לא מספק. אנו נלחמים באויב שמחדף מערכות אלוקים חיים. ניצחוננו בין היתר הוא גם גאולת כל המציאות. זה היה החודש הכי גדול ושמח בחיי עד אז.

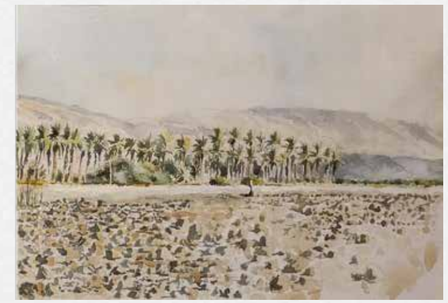

אסף חורין, כלוב תנשמות והגלעד, צבע על מים, 2023.

הציור מוצג בתעורכה של אסף חורין, "חול קודש וחשמל" בגלריה גאולה, בית אורי צבי גרינברג, ירושלים.

לפרסום יצירות 050-8621524

לי סיפור־העל היה ברור. בדיוק הייתי בתחילת תהליכי תשובה. אנחנו לא נלחמים בשם עוד מדינה בת שבעים, מחפשים מקלט בטוח. זה כבר לא מספק. אנו נלחמים באויב שמחדף מערכות אלוקים חיים. ניצחוננו בין היתר הוא גם גאולת כל המציאות. זה היה החודש הכי גדול ושמח בחיי עד אז

הנער פאוליק וג'ורג' האשמאי

כל ילד קומוניסטי טוב הכיר את האגדה על הנער פאוליק. האגדה על הנער הטהור שזכה להלשין על משפחתו למפלגה הבולשביקית. לפי האגדה, כאשר בני המשפחה גילו זאת, הם הרגוהו. המשפחה הוענשה ופאוליק היה לסמל הנאמנות למפלגה בעבור מאות מיליונים. בחדרי חדרים היה נוהג סטלין ימ"ש לכנות את הנער 'החלאה הקטן'. ככה זה. ראשי המהפכה משתמשים בילדים ובמבוגרים ילדותיים, שהם בזים להם בכל עמקי נפשם. לאורך זמן לא ניתן לנצח את סיפור־העל הגדול. החיים. האהבה. נצח ישראל. כמה שלא תנסה לכבות אותם, המציאות חזקה מכל רודן ואידאולוגיה. מה שכן, הרס וחורבן זמניים אך עצומים הם אפשריים, והם תמיד יתחילו מעוויות או פירוק סיפור־העל. אגב הנער פאוליק, שאת פסלו המפורסם אצו להפיל ראשון עוד לפני פסלי סטלין, עם התפרקות ברית המועצות, קיבל עדנה מחודשת ונפתח לכבודו מוזאון הנצחה והאדרה על גבורת ההלשנה. מי חשב לעשות דבר מפלצתי כזה? לא טעיתם, ידידנו ג'ורג' סורוס.

על הסיפור הזה מנסים לחנך את הילדים בעולם המערבי. ההורים הם אויבי המהפכה. במשרד החינוך של ישראל אוסרים על ההורים לדבר עם ילדיהם על שיעורי הניתוחים הטרנסיים שהם עוברים כמערך חינוכי סדור.

מפירוק הסיפור לפירוק השפה

האדם בני מסיפורו. הסיפור אמיתי כמו שהאנושיות והאהבה אמיתיים, רק שצריך לדעת שזו תודעת חיים שנמסרת מדור לדור. זאת הסיבה שרק עם ישראל יכול לספר את הסיפור של הקדוש ברוך הוא באופן חי ולא כחיקוי. כבר אלפי שנים שמיליארדי בני אדם מתעסקים בעם הזה ובאמונתו באובססיביות. זה סיפור־העל הכי מקיף שהיה אי פעם ושיש כיום.

הסיפור כולל את זה שאבא ואימא שלנו סיפרו לנו שהם הורינו. את זה שאנחנו סיפרנו לילדינו שאנחנו אוהבים אותם. את זה שסיפרו לנו שלא גנבים ולא הורגים. את זה שסיפרו לנו שסבא הגיע מפולין, סבתא ממרוקו, וסבא רבא רבא מאור כשדים. את זה שסיפרו לי למי אנחנו מתפללים. הסיפור הוא החיים. הסיפור הוא ההבדל בין התוהו ובוהו לבין האמון והמשמעות.

הסיפור גם מתפתח, זה חלק מהאופי שלו, אבל סיפור טוב חייב להתפתח על פי עלילה עם קצב הגיוני. קפיצות לא הגיוניות ולא עקביות יגרמו לרצון להשליך את הספר. ההבדל בין חיה לבין אדם הוא בשאלה האם יש סיפור. ההבדל בין ברבריות לבין תרבות הוא עד כמה הסיפור עשיר.

בעקבות הפרחבות והבלאיחה
דרושים
לישיבת רגבים בנימין
מדריך פנימייה ◆ עובד/ת סוציאלי/ת
◆ אם בית ◆ מנהלנ/ית
◆ מורים מקצועיים בתחומי הדעת אנגלית
ומתמטיקה (בעלי ניסיון הגשה לבגרות)
לפרטים ושליחת קורות חיים:
izak_k@regavimbinyamin.org.il
052-5665835 (הרב יצחק)
תנאים מעולים למתאימים
בנימין
רגבים בנימין
מכינה ומרכז רוחני
מיסודה של הרבנית מרים אלון ז"ל
מכינה ומרכז לבנות